

VENEMAA SISEPOLIITILINE OLUKORD

Venemaa sisepoliitilise olukorra peamine mõjutaja on kurnamissõda Ukrainas, mis on Putini režiimile täiendav koorem ka sisepoliitilisest vaatest – mida kauem praegune konflikt senise intensiivsusega jätkub, seda enam süvenevad sellest tingitud sisepoliitilised pinged. Režiimi peamine instrument olukorra haldamisel on jätkuvalt repressiivaparaat.

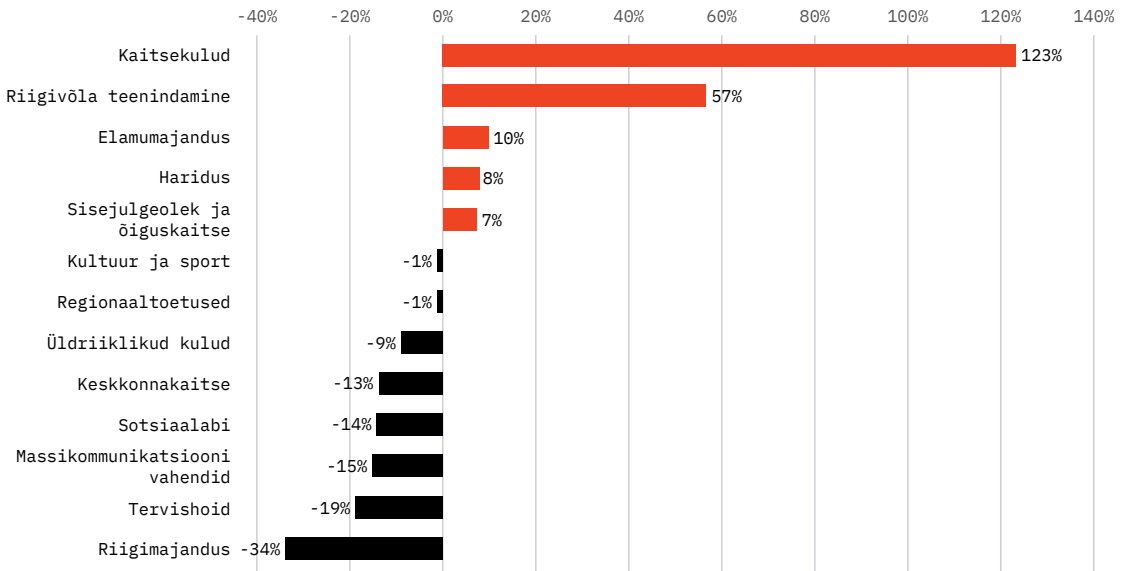
Käimas on Vene ühiskonna militariseerimine kõikidel tasanditel ning Putini režiim on omandamas üha totalitaarsemat palet. Ühest küljest toob see kaasa võimuparaadi konsolideerimise kitsa grupeeringu jäiga juhtimise alla, teisalt süvendab see pingeid ühiskonnas.

Võimalikest tulevikustsenaariumitest on 2024. aastal kõige tõenäolisem praeguse režiimi jätkamine, seda aga süvenevate sisepingete tingimustes.

2024. aastal täitub juba kaks aastat Venemaa sõja algusest Ukrainas – loodetud kiire vallutuse asemel on Venemaa silmitsi pika ja kurnava konfliktiga. Režiimi jaoks kujutab venima jäänud sõjategevus sõjalise dimensiooni kõrval täiendavat koormat ka Venemaa sisepoliitilises kontekstis.

Esiteks kaasnevad jätkuva sõjategevusega märkimisväärselt suuremad kaitsekulud, mis ei jäta mõjutamata riigieelarve prioriteete. Kuigi Putin lubas 2023. aastal föderaalkogule peetud programmilises aastakõnes, et sõjategevuse vajadusi ei hakata elanikkonna heaolu arvelt katma, on tegelik olukord kujunenud vastupidiseks. 2024. aasta eelarvekava nägi ette kaitsekulutuste tõstmist üle 10 triljoni rublani, mis on ligikaudu 6% SKP-st.

Sellega kasvas militaarkulutuste tase Putini võimuaastate jooksul esmakordselt eelarve suurimaks kulureaks, tõrjudes teisejärgulisele positsioonile varem suurimaks kuluallikaks olnud sotsiaalkulutused. Samal ajal jäid haridusele ja tervishoiule kavandatud eelarvekulutused eelmise aastaga võrreldes samale tasemele, mis inflatsiooni tingimustes tähendab aga tegeliku rahastamise vähenemist. Lisaks on 2024. aasta riigieelarve tulude pool koostatud väga optimistlikest eeldustest lähtudes: eelarvetulusid loodetakse koguda 35 triljonit rubla, mis on peaaegu 10 triljoni võrra enam kui viimasel sõjaeelisel, 2021. aastal. Suur tõenäosusega sellised optimistlikud eelarvetulude ootused ei täitu ning kärpekohti hakatakse otsima eeskätt mujalt kui militaarkulutuste poolelt. Prognoositavalt jätkub alanud aastal ka inflatsioon, mille mõjud jõuavad üha enam just keskmise venemaalasele.

2024. aasta reaalsete (inflatsiooniga* korrigeeritud) eelarvekulude muutus võrreldes 2021. aastaga

*eeldatav inflatsioonimäär perioodil on 35%

Samal ajal on kasvavad sõjakulud kujunenud üha suuremaks koormaks ka Venemaa regioonidele, kes on kohustatud leidma oma eelarvetest pidevalt lisavahendeid varustuse soetamiseks uutele formeeritavatele sõjaväeüksustele, maksma sõjaväkke värvatuile preemiaid, korraldama territoriaalkaitset ning tasuma sotsiaalsetusi Ukrainas hukkunute peredele. Kuna reeglina ei ole kohalikes eelarvetes nendeks meetmeteks raha planeeritud, tuleb seda leida muude tegevuste arvelt, mis toob kaasa üldise elukvaliteedi languse. Venemaa rahandusministeeriumi andmetel moodustas regioonide võlakooormus 2023. aasta I poolaasta lõpu seisuga 3,027 triljonit rubla, olles kasvanud poolaasta jooksul 9% võrra. Et vaigistada regioonides kasvavat rahulolematust, tuleb keskvalitsusel leida föderaalelarves lisavahendeid regioonide puudujääkide katteks, kuid see muutub üha keerulisemaks.

Süvenenud on sõjaväsimus ning suure tõenäosusega jätkub see trend ka alanud aastal.

Teiseks, ainelistel ressursside kulutamise kõrval kurnab algul lubatud oluliselt pikemalt vältav ning seni hästi müüdatavate edulugudeta kulgev sõjaline konflikt ühiskonda ka moraalselt. Süvenenud on sõjaväsimus ning suure tõenäosusega jätkub see trend ka alanud aastal. Enamik venemaalastest ei tunne sõjaga seoses siiski ülevoolavat patriootlikku vaimustust. Levinuim emotsioon on tüdimus koos sooviga minimeerida sõja negatiivseid mõjusid vahetult enda isikule ja lähikonnale. Samal ajal kasvab pidevalt konfliktis Vene poolel hukkunute ja jääva tervisekahjustusega inimeste arv, muutes sõja n-ö verehinna avalikkuse eest varjamise üha keerukamaks.

Mida kauem praegune konflikt senise intensiivsusega jätkub, seda enam süvenevad sellest tingitud sisepoliitilised pinged. Samal ajal tuleb arvestada, et vähemalt alanud aastal jätkub režiimil ilmselt siiski vajalikul määral vahendeid olukorra kontrolli all hoidmiseks. Režiimi peamine instrument olukorra haldamisel on endiselt

repressiivaparaat – väga suure tõenäosusega näeme lähitulevikus repressiivmeetmete üha jõulisemat kasutamist ning julgeolekuasutuste rolli kasvu. Selline olukord ei võimalda Kremlile vastanduvate poliitiliste jõudude kujunemist ning tõenäoliselt ei ole vähemalt lühikeses perspektiivis keegi senisest Vene eliidist valmis president Putiniga otsesesse konflikti minema.

Võimalikest tulevikustsenaariumitest on 2024. aastal kõige tõenäolisem praeguse režiimi jätkamine, seda aga süvenevate sisepingete tingimustes.

Võimalikest tulevikustsenaariumitest on 2024. aastal kõige tõenäolisem praeguse režiimi jätkamine, seda aga süvenevate sisepingete tingimustes. Käimas on Vene ühiskonna militariseerimine kõikidel tasanditel ning Putini režiim omandab üha totalitaarsemat palet. Ühest küljest toob see kaasa võimuaparaadi konsolideerimise kitsa grupeeringu järgi juhtimise alla, teisalt süvendab see pingeid ühiskonnas. Sisepinged võivad alanud aastal režiimi stabiilsust ohustava määraneni kasvada eeskätt järgmiste tingimuste realiseerumisel. Esimene neist on majandusolukorra oodatust kiirem drastiline halvenemine, mis

mõjutaks tugevalt kas laiemat osa elanikkonnast tervikuna või mingit keskmisest reageerimisvalmimat osa ühiskonnast. Teiseks selliseks tõsisemate sisepingete käivitajaks võiks saada ühiskonnas laiemat resonantsi tekitav suurem sõjaline ebaõnnestumine. Hetkel on mõlema potentsiaalse sisekriisi katalüsaatorina märgitud sündmuse toimumise tõenäosus väike, kuid režiimil ei ole piisavalt ressursse, et kasvanud pingeid lõputult taluda.